FORRÁS: http://mult-kor.hu/rendszervaltas-1989-ben-lehetett-e-volna-jobban-csinalni-20150409

múlt-kor

Rendszerváltás 1989-ben: lehetett-e volna jobban csinálni?

2015. április 9. 22:57

Az 1989-es magyarországi rendszerváltást és az első szabadon választott magyar kormány tevékenységét, illetve Antall József személyét járja körül a Veritas Történetkutató Intézet által kiadott három kötet, amelyeket csütörtök délután, a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében mutattak be a nagy nyilvánosság számára.

Antall József, a Magyar Demokrata Fórum elnöke a párt Bem téri székházában tartott nemzetközi sajtótájékoztatón bejelenti, hogy megnyerték a választásokat

A Rendszerváltoztatás Magyarországon című kötetet méltató Miszlivetz Ferenc – utalva a könyv alcímére – azt fejtegette, vajon le lehet-e írni ma, 2015-ben ezt a rövid időszakot, amivel kapcsolatban a szerző, Bába Iván "illékony pillanatot" emleget. Szerinte a szerző arra biztat, hogy gondoljuk újra e történelmi pillanatot, illetve azt, hogy mi volt az azóta eltelt 25 évnek a hozadéka. Mint Miszlivetz Ferenc fogalmazott: a rendszer belső ellentmondásai a nyolcvanas években váltak nyilvánvalóvá, és 1985-87 volt az az időszak, amikor a lehetőségek kapui megnyíltak. „Nem egy nagy reccsenéssel szűnt meg a rendszer” – tette hozzá.

A könyvben – méltó módon – kiemelkedő szerep jut a rendszerváltás utáni Magyarország első szabadon megválasztott miniszterelnökének, Antall Józsefnek, akiben a legjobb erények

ötvöződtek, fogalmazott Miszlivetz Ferenc, aki szerint Antallt elsősorban az foglalkoztatta, hogy miként válhat sikeres, modern állammá Magyarország. Antall gyakran nevezte kabinetjét „kamikaze-kormánynak", ő maga pedig magányos politikusként fejezte be pályafutását, tette hozzá.

A könyv epilógusára utalva Miszlivetz Ferenc feltette a kérdést: lehetett-e volna jobban csinálni a rendszerváltást? Pozsgay Imre – a résztvevő jogán szólva – erre egyértelmű igennel felel, Kulin Ferenc irodalomtörténész pedig továbbmegy, és felveti a személyes felelősség kérdését. Sárközy Tamás jogász – 1988 és 1990 között igazságügyminiszter-helyettes – szerint az átmenetnek nem volt semmilyen stratégiája, míg Martonyi János volt külügyminiszter úgy látja, a tárgyalásos átmenet legnagyobb sikere, hogy lezajlott. Bába Iván azt emelte ki, hogy a magyar társadalmi és politika elit nem volt eléggé felkészült, a „demokrácia játékszabályai pedig sokakat meglepett".

Tóth Eszter Zsófia Antall József útja a miniszterelnökségig (1932-1989) című könyve eddig kiadatlan dokumentumok segítségével követi végig a néhai miniszterelnök életét, kezdve Antallnak az 1956-os forradalomban való szerepvállalásától a tanári pályafutásának állomásain át a kormányfővé választásig. Kevéssé közismert például, hogy a forradalom első évfordulóján Antall József néma megemlékezést tartott a diákokkal a budapesti Toldy Gimnáziumban. „1957. október 23-a. Toldy Ferenc Gimnázium. A szünetben elül a csivitelés. Nincs gyerekzsivaj. Egy szó se. Egyetlen hang se. Az öreg iskola ilyet még nem látott. A diákok a fal felé fordulva olvasnak. Hallgatnak. Néma tüntetés. Antal József szellemében, az ő inspirációjára (…)" – emlékezett vissza egyik diákja. A kötetet méltató Kapronczay Károly megjegyezte, hogy Antall József kiváló tanár volt, mai szóval valószínűleg reformpedagógusnak neveznénk, de ez akkor egy rosszul csengő terminológia volt, a politikus pedig az oktatásról vallott sajátos nézetével a saját bőrét vitte vásárra.

Granasztói György a Veritas Történetkutató Intézetnek az Antall-kormány külpolitikáját bemutató (Sáringer János: Iratok az Antall-kormány külpolitikájához és diplomáciájához) kötete kapcsán arról beszélt, hogy most érkezett el annak az ideje, amikor már történelemként tekinthetünk erre a korszakra. Antall személye ugyanis történelmi távlatba került, politikai pályafutásának kutatása pedig olyanok kezébe, akik életkoruknál fogva nem voltak közvetlen kapcsolatban vele.

Magyarország külpolitikai mozgásterének vizsgálata azért fontos, mert általa képesek vagyunk felvázolni, hogyan kezdődött meg az új ország építése, azaz hogyan jött létre az a közeg, amelyben az ország működött. 1989-90-ben a térségben hatalmi vákuum volt, ami Antall számára központi problémát jelentett – senki sem tudhatta, hogy megfelelő védőernyő nélkül egy esetleges menekültáradat vagy a környező országok aknamunkája nyomán fellépő politikai krízishelyzet hogyan érintené Magyarországot. Antallnak „mániája" volt az ország stabilitásának biztosítása, fogalmazott Granasztói György, hozzátéve, hogy erre a problémára a néhai miniszterelnök elsődlegesen nemzetbiztonsági kérdésként, másodsorban gazdasági ügyként tekintett.